

Přetržené dítě

Jára Cimrman

CIMRMANOVA ZÁHADNÁ HRA PŘETRŽENÉ DÍTĚ

Prof. Pavel Vondruška:

Jedním z nejvýznamnějších objevů uplynulé sezóny byl nález Cimrmanovy hry

„Přetržené dítě“. Text, a to je velice důležitá okolnost, nebyl psán Cimrmanovou

rukou. Kritickou revizí hry byl pověřen docent Weigel. Přetržené dítě jsme loni

jednorázově sehráli pro novináře a odborné zájemce a nutno bohužel konstatovat,

že s ne příliš velkým úspěchem. My si tady můžeme interně říci, že to bylo fiasko.

Dodnes nám chodí dopisy charakterizující hru jako málo veselou, zmatenou, morbidní, a diváci, kteří si, jak říkáme, neberou se rvítky, ji dokonce označují za abstraktní. Hra nebyla dobře přijata ani v tisku, ani v tlači.

Mladá fronta DNES loni napsala: - Nic proti snaze označovat cho ulostivá místa

lidského těla eufemicky, ale Cimrmanův termín „zadní brada“ se ve slovníku naší

mládeže asi sotva ujme.

Časopis Nový Slováček napsal: - Máme dost pekných slovenských slov a netreba

nám „zadních brád“ z Prahy, ktorej bolo aj tak dost. - Divadelní časopis Scéna

uzavírá svou recenzi škodolibou otázkou, zda onen „debil v divadle“, o němž se v

Přetrženém dítěti tolikrát mluví, je v případě Cimrmanovy hry na jevišti či v hledišti.

Já jsem hledal příčiny tohoto nezdaru a dospěl jsem k závěru, že vinu na tomto

neúspěchu nenese Cimrman, ale - docent Weigel odpustí - docent Weigel.

Cimrman totiž diktoval svou hru sousedu Padevětovi, když u něj po návratu z

Arktidy ležel se silným zánětem horních cest dýchacích. Nepříliš vzdělaný výminkář zapisoval slova tak mechanicky, jak je slyšel, a neuvědomoval si, že rýma může

smysl některých slov úplně změnit. Například „m“ se v důsledku neprůchodné nosní dutiny mění v „b“. Takže máma vyjde z nastydlého člověka už jako bába. Nebo

žadá-li nachlazený člověk letenku na Maltu, může se mu stát, že přistane na Baltu,

což ho jistě nepotěší.

Tak jsme se zasmáli a teď k vlastnímu dramatu. Věc je zcela jasná. Hra, ve které Cimrman vzpomíná na své dětství prožité v otcově krejčovské dílně, se pochopitelně nejmenuje Přetržené dítě, ale Přetržené dítě. Nikdo v ní také nikoho nepouští

zadní bradou, nýbrž zadní branou. Kritikům dáme rovněž za pravdu, že krejčí může těžko volat „Bol! Bol!“, a přitom radostně tleskat. Ale jak se tento výjev promění, víme-li, že ho v tu chvíli netrápil bol, nýbrž mol. Sami teď už lehce poznáte, že herečka Jelinková neoznačuje manžela za debila, když mu vyčítá: „Všichni byli na mé prebiéře, jenom ty jsi debyl!“

Nikdo z vás jistě nebude krejčovského mistra podezřívát, že se chce sám propustit ze své živnosti, neboť si větu „Je mi nějak divně. Dám si padáka!“ správně

přeložíte. Docent Weigel také nemusel pátrat v okolí vídeňského hotelu Sacher po

místních nadávkách, když chtěl zjistit, proč rozzuřená žena volá na své zlobivé děti: „Deserte, deserte!“ A celá tragičnost hrůzyplné noci, v níž podle docenta Weigela dojde k zavraždění dítěte, se rázem promění v obyčejnou starostlivost rodičů o synkovu hygienu. Tak totiž musíme chápat dialog: „Už leží?“ „Leží.“ „Ubil jsi ho?“

„Ubil.“

Pokud jde o zoufalou hmotnou situaci v rodině, krejčovské dítě nemělo takový

hlad, že by muselo okusovat dehet. Docent Weigel to, jak vidíte, sám dělá dodnes.

(Jmenovaný si totiž v rozpacích nad kritikou právě okusuje nehty.)

Abych byl k docentu Weigelovi spravedlivý: jeho omyly nepramení snad z nějakého lajdáctví. Naopak. Kolik času např. musel strávit tím, aby změřil v muzeu

lidových nástrojů exponáty celého jednoho oddělení. Tím smutnější ovšem je, že k

objasnění pojmu „nejširší lidové basy“ to bylo zcela zbytečné.

Závěrem ještě poznámku. Z jednoho místa textu vysvítá, že v Padevětově domku došlo k jisté smutné příhodě. Věta „Potřebuji nutně vybočit“ svědčí o tom, že Padevět zřejmě nepochopil, oč ho Cimrman žádá, a místo aby mu pomohl z lůžka, větu pouze zapsal.

Svěrák: Děkuji za přednesenou zprávu. Má k tomu doktor Weigel nějakou připomínku? Nemá. Vyvodil jste z toho pro svou další práci nějaký závěr?

Weigel: Ano, já jsem to celé pozorně vyslechl a vyvodil jsem z toho ten závěr, že

bude-li ještě někdy příležitost a budu požádán o nějakou další rekonstrukci, že se

vám na to vyseru.

Svěrák: Nevím, jestli je to nejvhodnější reakce na dobře míněnou kritiku, ale i tak

děkuji docentu Weigelovi za jeho závazek.